

طراحی الگوی بومی مدیریت توسعه کارآفرینی زنان ایران در امور بانوان شهرداری تهران

سالومه زریه^۱

تاریخ دریافت مقاله: ۹۹/۰۵/۲۱ تاریخ پذیرش مقاله: ۹۹/۰۶/۱۹ جمشید عدالتیان شهریاری^۲

مهران مختاری بایع کلابی^۳

چکیده

کارآفرینی به عنوان مهمترین سلاح پیشرفت اقتصادی، نقش مهمی در توسعه اقتصادی و اعتلای سطح توانمندی کشور دارد. هدف پژوهش حاضر ارائه الگو و استراتژی عوامل موثر بر مدیریت توسعه کارآفرینی زنان کشور ایران انجام شده است. زیرا مشکل اصلی کشورهای توسعه نیافته در دنیای امروز کمبود سرمایه‌های مالی و انسانی نیست، بلکه عدم وجود کارآفرینی است. در این میان، نقش مهم زنان در کارآفرینی به عنوان تقریباً نیمی از نیروی انسانی و موثر جامعه باید در نظر گرفت. در تحقیق حاضر با استفاده از تکنیک فرا ترکیب، یافته‌های مطالعات داخلی و خارجی مرتبط به صورت نظام مند با روش هفت مرحله‌ای ساندولوسکی و بارسو مورد بررسی قرار گرفت. از ۱۲۰ مقاله جستجو شده در این حیطه، ۷۰ مقاله منتخب که براساس آن ۲۲ عامل موثر بر مدیریت توسعه کارآفرینی زنان شناسایی و استخراج شد. پژوهش حاضر با هدف ارائه الگو کارآمد تبیین عوامل موثر بر مدیریت توسعه کارآفرینی زنان کشور ایران انجام شده است. این تحقیق برحسب هدف از نوع کاربردی و بر حسب نحوه گردآوری داده‌ها از نوع توصیفی و از گروه پیمایشی، همبستگی می‌باشد. تحلیل داده‌ها در قسمت کیفی با استفاده از تحلیل محتوا و دلفی و نرم افزار مکس کیودا و در قسمت کمی با مدل یابی معادلات ساختاری که با استفاده از همبستگی و کوواریانس اندازه‌گیری شده، دیمتال انجام شده است. جامعه آماری پژوهش حاضر در بخش کیفی ۳۰ نفر از خبرگان و اساتید و در بخش کمی نیروی انسانی ارشد حوزه مورد مطالعه شهرداری تهران و سازمانهای تابعه که برابر با ۱۹۶ نفر است تشکیل می‌دهند. یافته‌های پژوهش نشان داد عوامل اصلی بعد فردی/شخصیتی، اقتصادی/مالی، فرهنگی/اجتماعی، سیاسی/اداری و ۲۲ مفهوم فرعی بر توسعه کارآفرینی زنان تأثیر دارد. بر مبنای نتایج پژوهش انجام شده، می‌توان ویژگی‌های فردی را از مؤثرترین عوامل در فرایند مدیریت توسعه کارآفرینی زنان در ایران دانست. پیشنهاد می‌شود با تدوین، اجرا و نظارت بر برنامه‌های علمی توسعه کارآفرینی (به روز و موثر) در هر موقعیت جغرافیایی و سطح زندگی جامعه مورد هدف در ایران؛ با اعتلای سطح دانش، نگرش، انگیزه‌ورهبیری کارآفرینانه زنان با حمایت دولتی موثر و کارآمد عامل فردی/شخصیتی را می‌توان به عنوان قدرتمندترین عامل در مدیریت توسعه کارآفرینی زنان در ایران در نظر گرفت.

کلمات کلیدی

توسعه کارآفرینی زنان، عوامل فردی/شخصیتی، اقتصادی/مالی، فرهنگی/اجتماعی، سیاسی

۱- گروه مدیریت صنعتی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. zorriehs@yahoo.com

۲- گروه مدیریت صنعتی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول). Dr.edalatian@yahoo.com

۳- گروه مدیریت صنعتی، واحد چالوس، دانشگاه آزاد اسلامی، چالوس، ایران. mokhtari@iauc.ac.ir

مباحث کارآفرینی بصورتی کل و کارآفرینی زنان بصورت خاص از جمله موضوعاتی هستند که در دنیای خارج از ایران تاکنون تحقیقات زیادی در مورد آنها انجام شده است امروزه کارآفرینی را بعنوان موتور رشد و توسعه سازمانها و جوامع می شناسند و از آن بعنوان سمبل و نماد تلاش و موفقیت در امور تجاری یاد می کنند و کارآفرینان را پیشگامان موفقیت‌های تجاری در جامعه هستند. تا جایی که معتقدند، در جوامع لازم است که انقلاب کارآفرینی رخ دهد و اهمیت این انقلاب در قرن حاضر به مراتب بیشتر از اهمیت انقلاب صنعتی می‌باشد.

اولین قدم در راه توسعه و ترویج کارآفرینی بطور کل و کارآفرینی مستقل بصورتی خاص اینست که عوامل مؤثر و اثرگذار بر این فرآیند را یافت و خواسته‌های افراد کارآفرین را مورد بررسی قرار داد تا بتوان روند کارآفرینی را در جامعه مورد مطالعه تحقیق حاضر تسهیل، و تسریع کرد. این سؤالی است که در تحقیق حاضر بدان پاسخ داده شد. در پژوهش حاضر، محقق با توجه به موضوع تحقیق، به بیان مساله اصلی پژوهش و ضرورت انجام تحقیق، اهداف پژوهش، قلمرو تحقیق، متغیرهای مورد مطالعه، می‌پردازد.

در این پژوهش بانوان شاغل در حوزه کارآفرینی سازمان شهرداری و سازمانهای تابعه اموربانوان که بعنوان یک سازمان حمایتی در ایران برای افراد نقش ارزنده‌ای را دارد مورد پژوهش قرار گرفته است. در این بین با تحقیقات انجام شده به این باور رسیدیم که با دانش راهبردی کارآفرینی می‌توان به بسیاری از مشکلات در کشورفائق آمد. بسیاری از صاحب‌نظران بر این باورند مشکل اصلی کشورهای توسعه نیافته در دنیای امروز کمبود سرمایه‌های مالی و انسانی نیست، بلکه عدم وجود کارآفرینی است. در این میان، نقش مهم زنان در کارآفرینی به عنوان نیمی از نیروی انسانی کشور نباید فراموش شود.

براساس گزارش سازمان همکاری و توسعه اقتصادی؛ استفاده ی بهینه از نیروی زنان جهان می‌تواند در افزایش رشد اقتصادی، کاهش فقر، ارتقاء سطح سلامت اجتماع و کمک به تضمین توسعه مناسب در همه کشورها تاثیرگذار باشد. اما متاسفانه نرخ مشارکت زنان در نیروی کار به طور قابل توجهی در بیشتر کشورها نسبت به مردان پایین تر است.

تحقیق حاضر می‌تواند برای مدیران شهرداری به طور اخص و مدیران سایر سازمانها و ادارات تابعه به طور اعم، مفید واقع گردد. زیرا مسئولین مربوطه می‌توانند با بررسی وضع موجود کارآفرینی بانوان و نیز شناسایی نارسایی‌های مبتلا به، با اتخاذ تدابیر لازم زمینه‌های های بهبود و اعتلای سطح کارآفرینی را فراهم آورند.

مروری بر مبانی نظری و پیشینه تحقیق

آسایش و همکاران (۱۳۹۷) دریافتند که کلیه فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و غیره در کارآفرینی موثر است. نایر (۲۰۱۹) بیان کرد که افزایش ارزش‌های مشارکتی از طریق مشاغل کارآفرینی در کارآفرینی زنان تاثیر دارد. امانی و همکاران (۱۳۹۷) یافته‌ها نشان دادند مهمترین موانع فردی برای کارآفرینی زنان، فقدان استقلال مالی، فقدان تجربه و میزان اعتماد به نفس کمتر در مقایسه با مردان است. در این زمینه می‌توان به پژوهش ادلاج^۱ و همکاران (۲۰۰۷) اشاره کرد که در آن به تأثیر مثبت برخی ویژگی‌های شخصیتی نظیر مخاطره‌پذیری، نیاز به توفیق، وجود مرکز کنترل و... بر تسهیل و تسریع فرایند توسعه کارآفرینی کشاورزی تأکید شده است و براین باور است که می‌توان ویژگی‌های فردی را از مؤثرترین عوامل در فرایند راه‌اندازی و توسعه کسب و کارهای کارآفرینانه دانست. یدالهی و همکاران (۱۳۸۸) بیان کردند که بین ساختار سازمانی و کارآفرینی رابطه وجود دارد. گلرد (۱۳۸۴) ویژگی‌های فردی را یکی از چهار دسته نظیر عوامل سازمانی، شبکه‌ای و محیطی معرفی کرد. طاهری و طاهری (۱۳۹۸) دریافتند که متغیر استقلال در کار و متغیرهای خلاقیت و نوآوری، خطرپذیری، اراده مهم هستند. احسانی‌فر و همکاران (۱۳۹۷)، حسینی (۱۳۹۱)، دریافت که موانع اقتصادی و آموزشی به ترتیب مهمترین موانع در مسیر توسعه کارآفرینی این قشر از جامعه می‌باشد زمینه صادقی و همکاران (۱۳۹۸) بیان کردند که ویژگی‌های فردی بر قصد کارآفرینی تاثیر دارد. نتایج پژوهش آراستی (۱۳۸۵) نشان داد که اکثر زنان کارآفرین ایرانی مورد حمایت اطرافیان خود قرار گرفته. گلستانی و همکاران (۱۳۸۹)، در یافتند که تفاوت‌های جنسیتی، تفاوت چندان در اهداف و انگیزه‌های کارآفرینی مردان و زنان بوجود نمی‌آورد. آراستی (۱۳۸۵)، دریافت که از میان عوامل فرهنگی _ اجتماعی نگرش موافق اطرافیان به زن کارآفرین می‌باشد گلرد (۱۳۸۸) دریافت که نیازهای اقتصادی خانواده مهمترین عامل در ورود زنان به کارآفرینی محسوب می‌شود. گودرزی و همکاران (۱۳۹۷) بیان کردند که فرهنگ کارآفرینی، نقش دولت، ساختار دانشگاه‌ها، شیوه آموزشی دانشگاه، و زیرساخت مالی برای توسعه دانشگاه کارآفرین موثر است. میرزایی و طهماسبی (۱۳۸۹) دریافت که بازدارنده توسعه کارآفرینی زنان روستایی منطقه در چهار عامل کلی تحت عناوین اجتماعی فرهنگی، اقتصادی، شناختی و سیاستگذاری دسته‌بندی و تلخیص شدند. انصاری و حقیقی (۱۳۸۸) دریافت که زنان در راه‌اندازی یا توسعه کسب و کار خود، بیش از موانع فردی با موانع سازمانی - محیطی مواجه بوده‌اند. ایمانی، محمدتقی (۱۳۹۵). شجاعی و آسایش (۱۳۸۵)، دریافتند که زنان در مقایسه با مردان از فرصت کمتری برای توسعه و پیشرفت خود و اجتماع برخوردارند... برآش و همکاران (۲۰۱۷)

فصلنامه مدیریت کسب و کار - شماره چهل و هفتم - پائیز ۱۳۹۹

دریافت که مشارکت اقتصادی بر کار زنان کارآفرین تاثیر دارد. ساندراساچز و همکاران (۲۰۱۰)، دریافتند که زنان به دلیل ترس از شکست کمتر مستعد کارآفرینی برای شروع یک فعالیت جدید هستند (Sanchez, et al, 2010). ناصر و همکاران (۲۰۰۹) دریافتند حمایت مالی دولت، رابطه خانوادگی، در کارآفرینی زنان موثر است (Grise, Gosseline, 1990; Naser, et. al, 2009). جوان وین (۲۰۰۴)، عوامل جنسیتی کارآفرینی را تحت تأثیر قرار می‌دهند (Joon Winn, 2004). بران و همکاران (۲۰۰۷)، به این نتیجه رسیدند که مشارکت زنان در امر کارآفرینی مهم است (Bruin, et al, 2017) و می‌چاندان د 2015

روش‌شناسی تحقیق

روش انجام پژوهش تحقیق حاضر تحلیلی - توصیفی بوده و داده‌های کیفی از روش پژوهش کیفی فراترکیب جمع‌آوری شده است و تعیین و بررسی شاخص‌های اصلی و فرعی با رویکرد دلفی فازی اجرا شده و پژوهش بر اساس هدف و توسعه‌ای کاربردی، بر اساس ماهیت داده‌ها کیفی بوده و بر اساس روش‌های جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات، اسنادی می‌باشد. در این پژوهش از روش فرا ترکیب به منظور مقایسه، تفسیر، تبدیل و ترکیب چارچوب‌ها و مدل‌های مختلف ارائه شده در زمینه مدیریت توسعه کارآفرینی زنان استفاده شده است

تحلیل و تلفیق و تجزیه یافته‌های کیفی

در طول تجزیه و تحلیل این تحقیق تم‌هایی را جستجو کرده که در میان مطالعات موجود در فرا ترکیب پایدار شده‌اند. ساندولوسکی و باروسو (۲۰۰۷) «بررسی موضوعی» (Sandelwski & Barros, 2007) یعنی ابتدا تمام عوامل استخراج شده از مطالعات را کد در نظر گرفته و سپس با در نظر گرفتن مفهوم هر یک از این کدها، آن‌ها را در یک مفهوم مشابه دسته‌بندی کردیم.

طراحی الگوی بومی مدیریت توسعه کارآفرینی.../زریه، عدالتیان شهر یاری و مختاری بایع کلایی

جدول ۱. مقوله بندی یافته ها

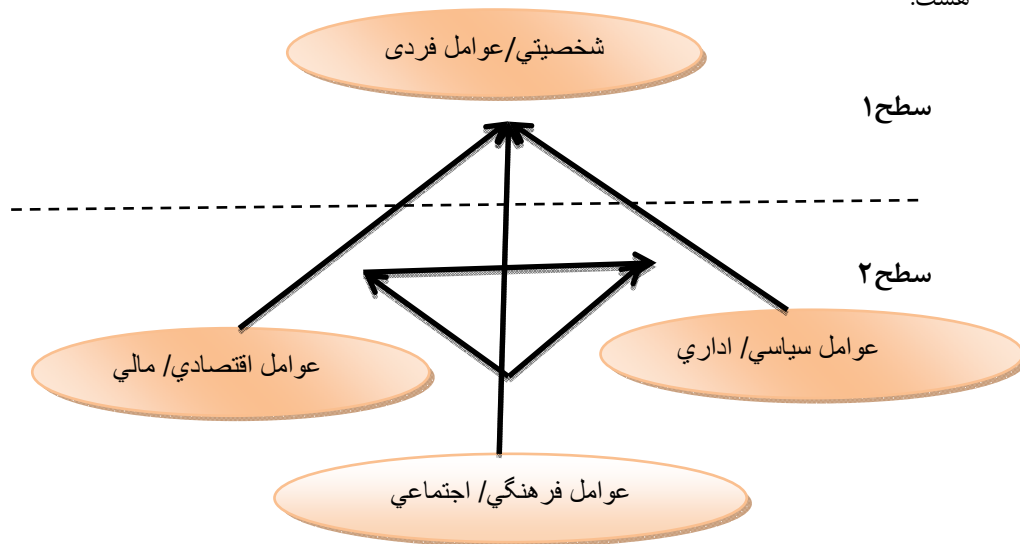
مقوله	مفاهیم	کد
فردی/شخصیتی	نگرش کارآفرینانه	عکس العمل مثبت نسبت به مشکلات
	قصد و نیت شخص کارآفرین	
	نیت و انگیزه کارآفرینانه	
	رهبری کارآفرینانه	
	شبکه سازی	
	اعتقادات و نگرش های فردی	
	ریسک پذیری و مخاطره پذیری	
	شایستگی فرد(دانش- نگرش و مهارت)	
	ویژگی های شخصی کارآفرینان	
	درک مسائل اجتماعی فرد	
	توجه به اهداف اجتماعی	
اقتصادی/ مالی	تامین مالی(آورده شخصی)	پس اندازهای شخصی
	جذب منابع مالی	
	سود مالی کسب و کار	
	اشتغال و نوآوری در مصرف منابع مالی	
فرهنگی و اجتماعی	جامعه پذیری	وجود احساس تفاهم اجتماعی،
	آگاهی اجتم	
	دسترسی عادلانه به منابع و فرصت ها	
	سرمایه انسانی	
فرهنگی و اجتماعی	پویایی فرهنگی و اجتماعی	میزان شناخت به عملکرد کارآفرینان موفق
	نظام خانواده، حمایت نهادهای اجتماعی	
	سرمایه اجتماعی	
سیاسی و اداری	فرهنگ سازمانی	میزان توانمندسازی، میزان مشارکت در کار،
	عوامل حقوقی و سیاسی	
	ساختار سازمانی	

تعیین و بررسی شاخص‌های اصلی و فرعی پژوهش با رویکرد دلفی فازی
جدول زیر نتایج آزمون دلفی فازی برای ابعاد مدیریت توسعه کارآفرینی زنان

ردیف	ابعاد مورد بررسی	a_j	b_j	c_j	S_j	تائید یا رد
۱	عوامل فردی/شخصیتی	۴	۴/۶۳	۵	۴/۵۸	تائید شده
۲	عوامل اقتصادی/ مالی	۳	۴/۶۵	۵	۴/۳۲	تائید شده
۳	عوامل فرهنگی/ اجتماعی	۳	۴/۳۹	۵	۴/۱۹	تائید شده
۴	عوامل سیاسی/ اداری	۴	۴/۵۳	۵	۴/۵۱	تائید شده

مقدار دی فازی تمامی ابعاد مدیریت توسعه کارآفرینی زنان بزرگتر از ۴ می‌باشد. بنابراین تمامی ابعاد مدیریت توسعه کارآفرینی زنان تایید می‌شوند و در پرسشنامه قرار می‌گیرند و مولفه‌ها و شاخص‌های آنها مورد بررسی قرار می‌گیرد.

حال، پس از تعیین روابط و سطوح متغیرها، در یک جمع‌بندی نهایی می‌توان آن‌ها را به شکل مدلی ترسیم نمود. نمودار زیر به‌عنوان مدل فراترکیب پژوهش بوده و نمایانگر مدل روابط در جامعه و متغیرهای اصلی موثر بر مدیریت توسعه کارآفرینی زنان در ایران با نگرش ساختاری- مقایسه‌ای هست.

مدل ISM تحقیق برای ابعاد مدیریت توسعه کارآفرینی زنان از روش تحلیل نفوذ- وابستگی
(نمودار MICMAC)

طراحی الگوی بومی مدیریت توسعه کارآفرینی.../زریه، عدالتیان شهرباری ومختاری بابع کلایی

با توجه به نمودار فوق مؤلفه‌ها به ترتیب سطوح تأثیرشان از بالا به پایین تنظیم می‌شوند. مؤلفه‌های سطوح بالایی، اثرپذیری‌ترین‌ها و سطوح پایین‌تر اثرگذارترین مؤلفه‌های سیستم هستند. سطوح میانی نیز حاوی مؤلفه‌هایی است که دارای میزان توأمی از اثرگذاری و اثرپذیری (وابسته به سطح مؤلفه) بر سایر مؤلفه‌های سیستم می‌باشند.

مؤلفه‌ها و شاخص‌های مورد بررسی قرار گرفته شده براساس آزمون دلفی

۱- عوامل فردی/شخصیتی توسعه کارآفرینی زنان در امور بانوان شهرداری تهران) کدامند؟

نتایج آزمون دلفی فازی مرحله دوم برای عوامل فردی/شخصیتی

ردیف	مؤلفه‌های مورد بررسی	a_j	b_j	c_j	S_j	تائید یا رد
۱	نگرش کارآفرینانه	۳	۴/۳۸	۵	۴/۱۹	تایید شده
۲	قصد و نیت شخص کارآفرین		۴/۴۷	۵	۴/۴۸	تایید شده
۳	نیت و انگیزه کارآفرینانه	۳	۴/۴۸	۵	۴/۲۴	تایید شده
۴	رهبری کارآفرینانه	۲	۴/۲۵	۵	۴/۱۷	تایید شده
۵	شبکه سازی	۳	۴/۲۶	۵	۴/۱۴	تایید شده
۶	اعتقادات و نگرش‌های فردی	۳	۴/۳۲	۵	۴/۱۶	تایید شده
۷	ریسک پذیری و مخاطره پذیری	۲	۴/۳۵	۵	۴/۲۹	تایید شده
۸	شایستگی فرد(دانش- نگرش و مهارت)	۲	۴/۲۴	۵	۴/۱۶	تایید شده
۹	ویژگی‌های شخصی کارآفرینان	۲	۴/۱۰	۵	۴/۰۴	تایید شده

۲- عوامل اقتصادی/مالی توسعه کارآفرینی زنان در امور بانوان شهرداری تهران) کدامند؟

نتایج آزمون دلفی فازی مرحله دوم برای عوامل اقتصادی/مالی

ردیف	مؤلفه‌های مورد بررسی	a_j	b_j	c_j	تائید یا رد	
۱	تامین مالی(آورده شخصی)	۳	۴/۳۱	۵	۴/۱۵	تایید شده
۲	جذب منابع مالی	۳	۴/۴۶	۵	۴/۲۳	تایید شده
۳	سود مالی کسب و کار	۳	۴/۵۵	۵	۴/۲۷	تایید شده
۴	اشتغال و نوآوری در مصرف منابع مالی	۲	۴/۲۱	۵	۴/۱۵	تایید شده

فصلنامه مدیریت کسب و کار - شماره چهل و هفتم - پائیز ۱۳۹۹

۳- عوامل اجتماعی / فرهنگی توسعه کارآفرینی زنان در امور بانوان شهرداری تهران) کدامند؟

نتایج آزمون دلفی فازی مرحله دوم برای عوامل فرهنگی / اجتماعی

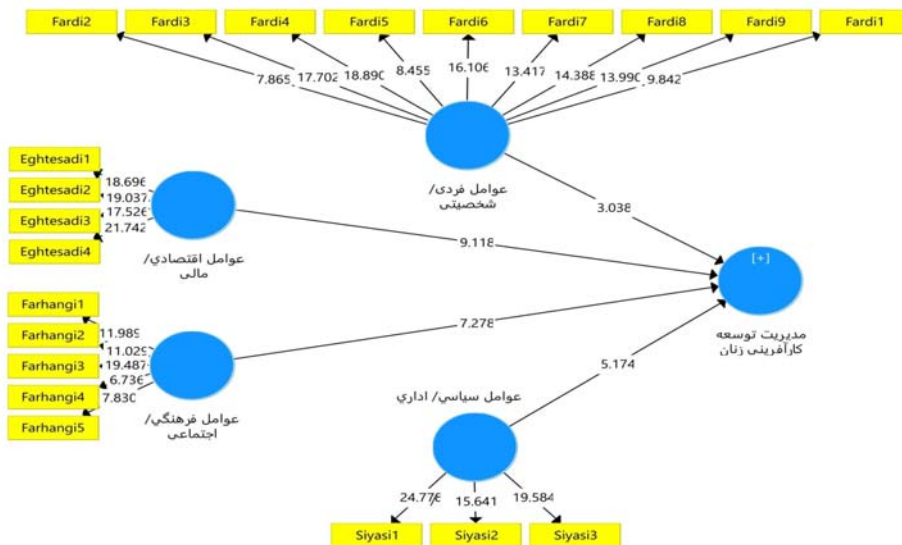
ردیف	مولفه های مورد بررسی	a_j	b_j	c_j	S_j	تائید یا رد
۱	آگاهی اجتماعی	۲	۴/۲۱	۵	۴/۱۴	تائید شده
۲	دسترسی عادلانه به منابع وفرصتها	۳	۴/۳۶	۵	۴/۱۸	تائید شده
۳	پویایی فرهنگی واجتماعی	۳	۴/۳۷	۵	۴/۱۸	تائید شده
۴	نظام خانواده، حمایت نهادهای اجتماعی	۳	۴/۲۵	۵	۴/۱۲	تائید شده
۵	سرمایه اجتماعی	۴	۴/۶۶	۵	۴/۵۸	تائید شده

۴- عوامل سیاسی / اداری توسعه کارآفرینی زنان در امور بانوان شهرداری تهران) کدامند؟

نتایج آزمون دلفی فازی مرحله دوم برای عوامل سیاسی / اداری

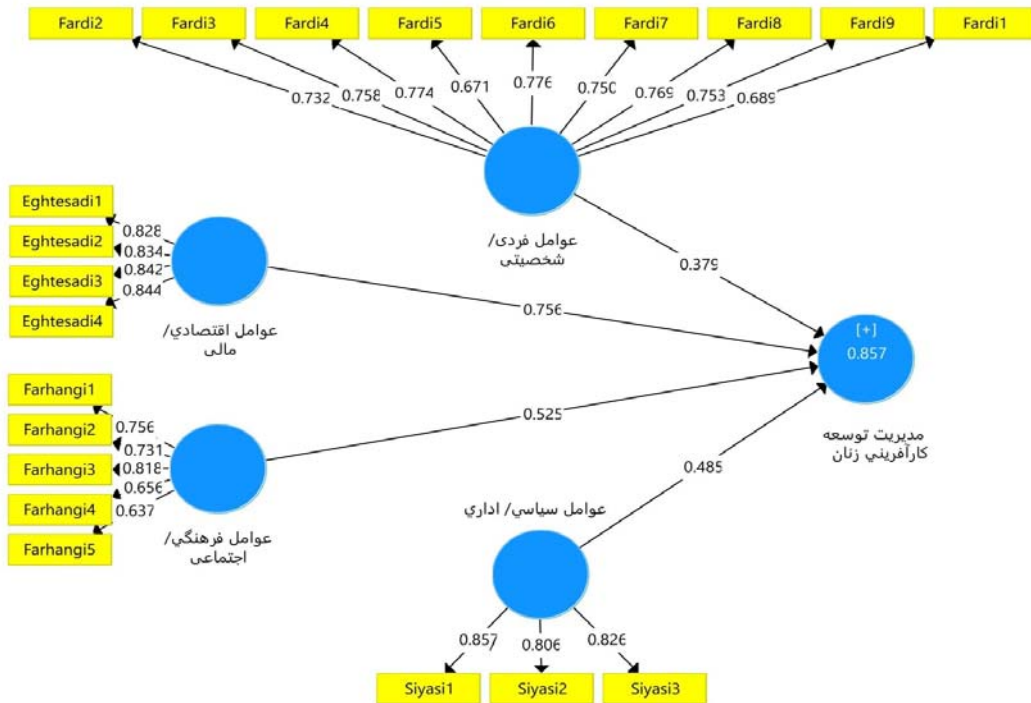
ردیف	مولفه های مورد بررسی	a_j	b_j	c_j	S_j	تائید یا رد
۱	فرهنگ سازمانی	۳	۴/۲۸	۵	۴/۱۴	تائید شده
۲	عوامل حقوقی و سیاسی	۲	۴/۵۵	۵	۴/۰۳	تائید شده
۳	ساختار سازمانی	۳	۴/۶۵	۵	۴/۳۳	تائید شده

بررسی مدل تحقیق در حالت اعداد معنی داری

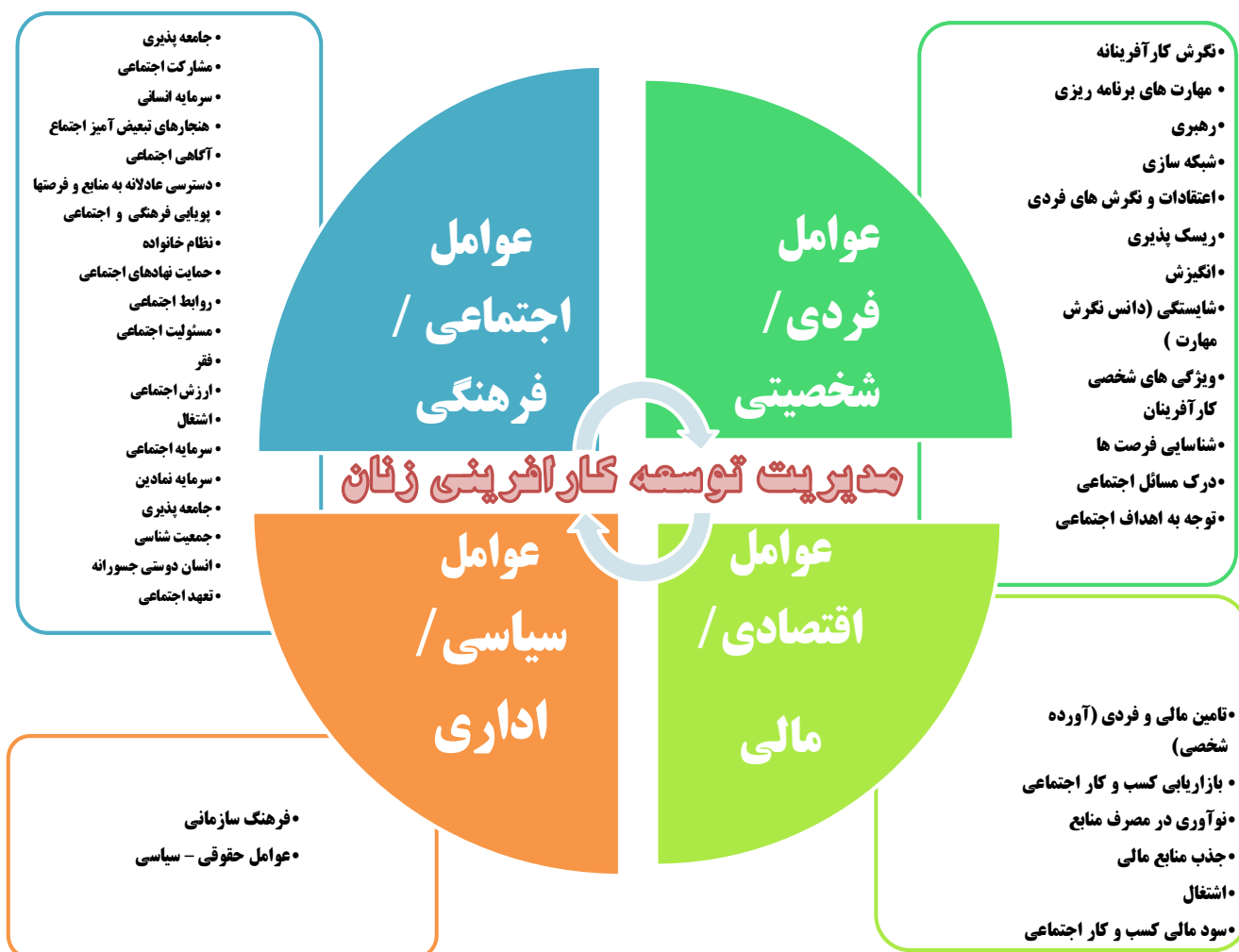
طراحی الگوی بومی مدیریت توسعه کارآفرینی.../زر به، عدالتیان شهریاری و مختاری بایع کلابی

مدل نهایی تحقیق (در حالت ضرایب استاندارد) بر اساس فرضیه های تحقیق

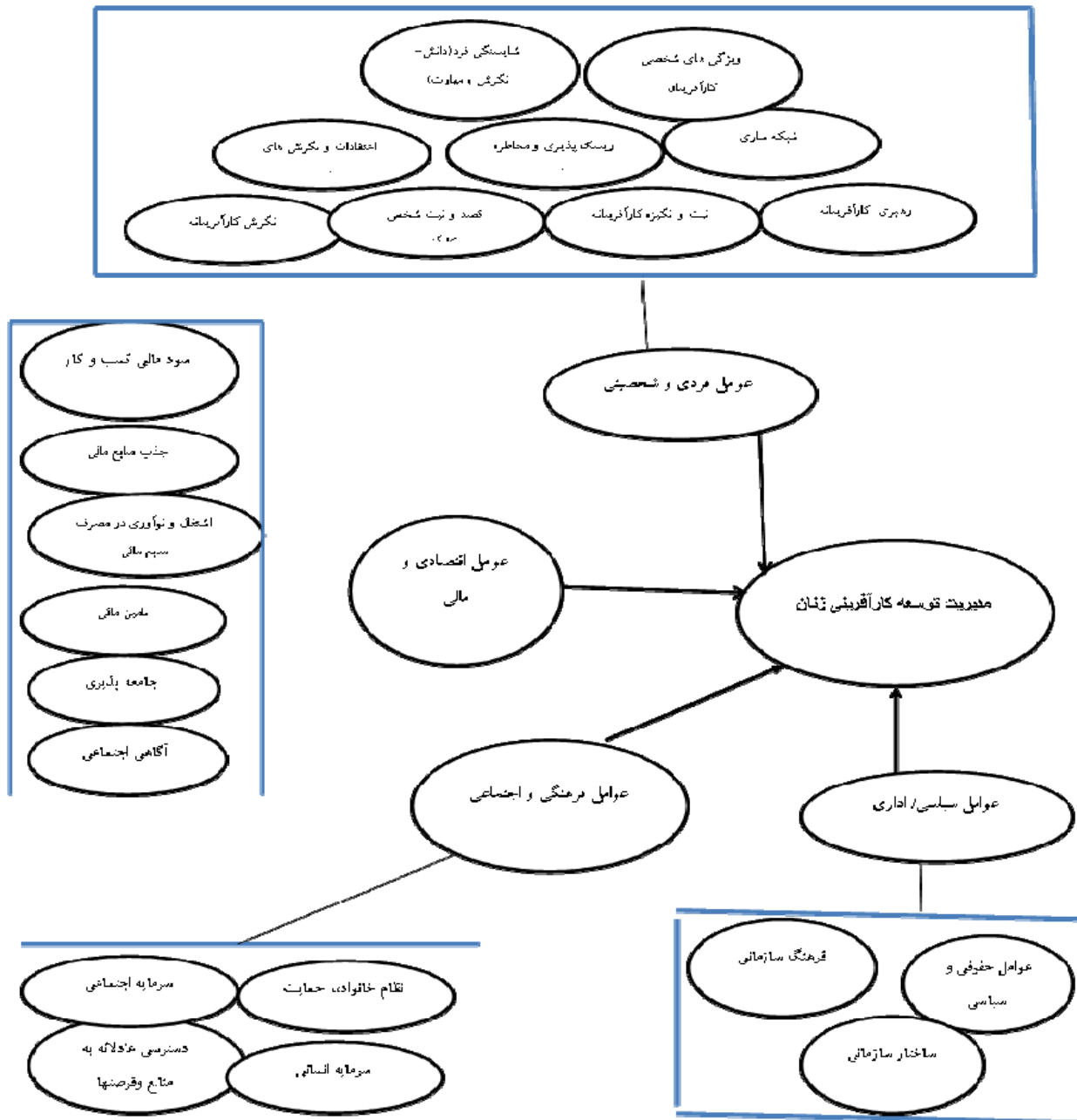
یافته های تحقیق

در این پژوهش، با توجه به تحلیل محتوا و معنای کدها و مفاهیم، مقوله ها به تعداد ۴ دسته شکل گرفتند. به دلیل حجیم بودن متن پژوهش، صرفاً به ارئه نتایج در قالب سطح اصلی و فرعی اشاره شده است. که در نهایت عوامل مؤثر در قالب ۲۲ مؤلفه شناسایی شدند به عبارتی عوامل مؤثر در قالب ۴ بعد اصلی، ۲۲ مؤلفه و شاخص شناسایی و طبقه بندی شدند که در مدل طراحی شده توسط محقق نمایان می باشد.

و در نهایت با تحقیق انجام شده و تجزیه و تحلیل و تلفیق یافته های کمی و کیفی و فراترکیب تفسیر یکپارچه سازی یافته ها بر اساس تحقیق بعمل آمده مدل نهایی مدیریت توسعه کارآفرینی زنان توسط محقق به شرح ذیل ارائه می گردد.

طراحی الگوی بومی مدیریت توسعه کار آفرینی.../زریه، عدالتیان شهریاری ومختاری بایع کلایی

مدل نهایی ارائه الگوی مدیریت توسعه کار آفرینی زنان

پیشنهادهای کاربردی مدیریتی

با توجه به نقش و اهمیت کارآفرینی و سابقه درخشان کارآفرینان در توسعه بسیاری از کشورها، و با توجه به مشکلات اقتصادی کشور ما (چه در بخش خصوصی و چه در بخش دولتی) بطور کل و سطح تهران بصورتی جزء، ترویج، اشاعه مفهوم کارآفرینی، و بسترسازی برای فرهنگ حامی کارآفرینی از اهمیت و ضرورت حیاتی برخوردار است. افراد کارآفرین نقش مهمی در حرکت چرخهای توسعه اقتصادی به عهده دارند و منشاء تحولات بزرگ در زمینه‌های صنعتی، تولیدی و خدماتی در سطح سازمان‌ها محسوب می‌گردند.

لذا مدیران محترم جامعه و نیز در سطح شهرداری تهران با بهره‌گیری و استفاده از الگو و عوامل مؤثر ارائه شده در تحقیق حاضر، می‌توانند توسعه کارآفرینی و اشتغال را در تهران بطور جزء و جامعه بطور کل باعث شوند. ما حاصل توجه مدیران به این تحقیق افزایش کارآفرینان و فعالیتهای کارآفرینی در تهران و کارآفرینان توسعه مدیریت کارآفرینی در شهرداری تهران خواهد بود. و نیز مهمترین این خروجی‌ها عبارتند از: ارزش‌آفرینی در قالب تولید ثروت، توسعه تکنولوژی و ایجاد اشتغال مولد از طریق شناسایی، خلق و استفاده از فرصتهای کارآفرینی و اشتغال موجود در جامعه در نظر گرفته شده است. زیرا کارآفرینی را موتور محرک توسعه اقتصادی کشورها و مناطق دانسته‌اند. چرا که آن می‌تواند باعث رشد و توسعه اقتصادی کشورها، افزایش بهره‌وری، ایجاد اشتغال و رفاه اجتماعی در شهرداری تهران شود.

نوآوری پژوهش

نوآوری خاص این پژوهش در گام اول به بحث محتوایی و در گام دوم به بحث روشی آن مربوط خواهد بود در بحث محتوایی در داخل کشور پژوهش‌هایی در زمینه در نظر توسعه کارآفرینی زنان انجام نشده است، و از آنجایی که این پژوهش ضمن بررسی عوامل و الگوی بومی توسعه کارآفرینی زنان در صدد شناسایی این عوامل و تاثیر آن بر مدیریت کارآفرینی می‌باشد، و در ثانی در پژوهش حاضر هدف ارائه مدل توسعه مدیریت کارآفرینی زنان است که مستلزم شناسایی ابعاد آن است و از آنجایی که تاکنون در هیچ پژوهشی مدلی برای توسعه مدیریت کارآفرینی زنان ارائه نشده است از نظر محتوایی داری نوآوری خاص خود می‌باشد در گام دوم روش تحلیل این پژوهش به روش کمی و کیفی انجام شده است. برای ارائه مدل از روش کیفی داده بنیاد استفاده شده که در جایگاه خود نو می‌باشد.

طراحی الگوی بومی مدیریت توسعه کارآفرینی.../زریه، عدالتیان شهریاری ومختاری بابع کلایی

پیشنهاداتی برای تحقیقات آینده

- ◆- طراحی، توسعه و نهادینه نمودن مدل‌های دیگر عوامل مؤثر بر هر یک از ابعاد کارآفرینی زنان در سطح شهر تهران و یا جامعه.
- ◆- طراحی، توسعه و نهادینه نمودن مدل فوق با توجه به عوامل مؤثر آن بر روی دیگر ابعاد کارآفرینی (همچون کارآفرینی درون سازمانی و سازمانی) در سطح شهرداری تهران و یا جامعه.
- ◆- مطالعه در خصوص بسترها و زمینه‌های دارای اولویت ابراز کارآفرینی در سطح تهران و یا جامعه.
- ◆- بررسی عوامل مؤثر بر توسعه و ترویج فرهنگ کارآفرینی در جامعه و ارائه مدل‌ها یا الگوهای دیگر اجرایی نظیر (آسیب‌شناسی کارآفرینی، تقویت مهارت‌های کارآفرینی‌پروری، ترویج روحیه و مهارت‌های کارآفرینی).

فصلنامه مدیریت کسب و کار - شماره چهل و هفتم - پائیز ۱۳۹۹

منابع

- ۱) آموزش و توسعه کارآفرینی و روش های بکارگیری آن در آموزش علمی-کاربردی (مقاله کنفرانسی)
- ۲) ایمانی، محمدتقی (۱۳۹۵) آموزش کارآفرینی در دانشگاه ها در دانشگاه ها چارچوبی برای برنامه ریزی (مقاله ژورنالی)
- ۳) آراستی، زهرا (۱۳۸۵). «زنان کارآفرین ایرانی، ساختارهای فرهنگی- اجتماعی موثر در ایجاد کسب و کارهای کارآفرینانه»، پژوهش زنان، ۴(۲۱): ۹۳-۱۱۹.
- ۴) آسایش، حمید؛ نامجو، صادق؛ فلاحی، اکرم (۱۳۹۷)، عوامل موثر بر کارآفرینی زنان در توسعه اقتصادی کشور ایران، همایش تولید ملی و اشتغال پایدار، چالش ها و راهکارها.
- ۵) آقاجانی، حسنعلی (۱۳۸۴). «کارآفرینی: مفاهیم، نظریات و ضرورت وجودی»، رویش: فصلنامه تخصصی اشتغال و کارآفرینی، ۱۰-۱۱.
- ۶) احسانی فر، تهمنه؛ مرادیان، پریسا؛ شاهمردای، مهنا؛ رستمی قبادی، فرحناز؛ کامبخش، فرحمن (۱۳۹۷). «بازدارنده های توسعه کارآفرینی زنان روستایی (مورد مطالعه: زنان کارآفرین شهرستان لاهیجان)»، (مجله کارآفرینی در کشاورزی)، ۵(۱): شماره پیاپی ۵، ۹۳-۱۰۶.
- ۷) اخوان صراف، احمدرضا؛ آراسته، مجید (۱۳۸۹)، توسعه کارآفرینی سازمانی بر مبنای نظام پیشنهادات، اولین کنفرانس بین المللی مدیریت و نوآوری.
- ۸) امانی، علیرضا؛ زاده طلوعی، محمد رضا اسماعیل؛ افشارنژاد، طاهر؛ موسوی، سعیده (۱۳۹۷)، شناسایی موانع کارآفرینی زنان در ورزش، اولین همایش ملی کارآفرینی.
- ۹) انصاری، محمدتقی؛ سلمانی زاده، عباس (۱۳۸۸). «بررسی عوامل محیطی مؤثر بر توسعه کارآفرینی از دیدگاه کارآفرینان کشور»، پژوهش نامه مدیریت، ۱۱(۱): ۸۷-۱۱۰.
- ۱۰) حسینی فهرجی، حسین؛ نصیری پور، امیر اشکان؛ رئیس، پوران (۱۳۹۱). «عوامل زیست محیطی مؤثر بر توسعه کارآفرینی سازمانی در بیمارستان-های دولتی ایران». مدیریت بهداشت و درمان، ۳(۲۱): ۷-۲۳.
- ۱۱) رضازاده، حسن (۱۳۸۳). «آموزش و پرورش کارآفرینی سازمانی ضرورت توسعه»، ماهنامه علمی فرهنگی، شماره ۳۰، ص ۴۵.
- ۱۲) زالی، محمدرضا (۱۳۸۴)، ارزیابی خصیصه های کارآفرینی دانشجویان دانشگاه مازندران، (طرح پژوهشی)، دانشگاه مازندران، مرکز کارآفرینی.

طراحی الگوی بومی مدیریت توسعه کارآفرینی.../زریه، عدالتیان شهریاری و مختاری بایع کلایی

۱۳) سهرابی، بابک؛ اعظمی، امیر؛ یزدانی، حمیدرضا (۱۳۹۰). «آسیب‌شناسی پژوهش‌های انجام شده در زمینه مدیریت اسلامی با رویکرد فراترکیب». چشم‌انداز مدیریت دولتی، شماره ۶، ۲۴-۹.

۱۴) شجاعی، سیده نصرت؛ آسایش، حسین (۱۳۸۵)، ضرورت حضور زنان در اجتماع، همایش بانوی ایرانی.

۱۵) صادقی، گلبرگ؛ باقری، افسانه؛ چیت‌سازان، هستی (۱۳۹۸). «تأثیر ویژگی‌های فردی در حوزه مالی بر قصد کارآفرینانه دانشجویان دانشکده کارآفرینی دانشگاه تهران»، نشریه توسعه کارآفرینی، ۱۲(۳): ۴۴، ۴۶۱-۴۸۰.

۱۶) طالبی، کامبیز؛ کاظمی، رضا محمد؛ علیزاده، مهدی (۱۳۹۸). «تأثیر ویژگی‌های ساختاری تیم کارآفرینانه بر عملکرد کسب و کارهای فعال در صنعت فناوری اطلاعات: تبیین جایگاه محیط و شبکه کارآفرینانه»، نشریه توسعه کارآفرینی، ۱۲(۳): ۴۴، ۳۶۱-۳۸۰.

۱۷) طاهری، الهه؛ طاهری، ریحانه (۱۳۹۸)، شناسایی عوامل شخصیتی موثر بر کارآفرینی زنان با تاکید بر فرهنگ رضوی، همایش علمی فرهنگ رضوی و بانوان فرهیخته و نیکوکار- بزرگداشت بانو سستی فاطمه.

۱۸) طاهری، افسانه؛ روشندل اربطانی، طاهر (۱۳۹۶). «ارایه الگوی حمایتی دولت از کارآفرینی رسانه‌ای در ایران (مورد مطالعه بازی‌های رایانه‌ای)»، نشریه توسعه کارآفرینی، ۱۰(۴): ۳۸، ۶۱۵-۶۳۴.

۱۹) علی میرزایی، عرفان؛ طهماسبی، مریم (۱۳۸۹)، موانع توسعه کارآفرینی زنان روستایی (مطالعه موردی دهستان مینوبار آبادان)، اولین کنفرانس بین‌المللی مدیریت و نوآوری.

۲۰) گلرد، پروانه (۱۳۸۴). «عوامل مؤثر در توسعه کارآفرینی زنان ایرانی»، پژوهش زنان، ۳(۱): ۱۰۱-۱۲۳.

۲۱) گلرد، پروانه (۱۳۸۸). «خانواده و راه کارهای توسعه کارآفرینی زنان ایرانی»، پژوهش زنان، ۷(۲۱): ۱۳۱-۱۴۹.

۲۲) گلستانی، سید هاشم؛ سعادت‌مند، زهره؛ قلی‌زاده، آذر؛ رجاییان، حسین؛ احتشامی، طیبه (۱۳۸۹). «عوامل موثر بر توسعه کارآفرینی زنان و دختران دانشجو»، کارآفرین ناب، شماره ۱۲، ۶۱-۶۵.

۲۳) گودرزی، ریحانه؛ حسینی، سید رسول؛ طبائیان، سید کمال (۱۳۹۷). «چارچوبی برای توسعه کارآفرینی دانشگاهی در رشته علوم انسانی در ایران»، نشریه توسعه کارآفرینی، ۱۱(۴): ۴۲، ۶۶۱-۶۷۹.

فصلنامه مدیریت کسب و کار - شماره چهل و هفتم - پائیز ۱۳۹۹

- ۲۴) مرادی، حوریه؛ شعبانعلی فمی، حسین (۱۳۸۹). «شناسایی قابلیت‌های کارآفرینی مطالعه موردی: دانشجویان دختر دانشگاه کشاورزی منابع طبیعی رامین اهواز» توسعه کارآفرینی، ۲(۸): ۱۵۱-۱۷۲.
- ۲۵) میرغفوری، سید حبیب اله؛ صیادی تورانلو، حسین؛ فهیمی هنزایی، سعیده (۱۳۸۷). «شناسایی و رتبه‌بندی موانع موثر بر کارآفرینی بر فعالیتهای کارآفرینی زنان با استفاده از تکنیک‌های MCDM: زنان کارآفرین استان یزد»، مجله علمی و پژوهشی مطالعات زنان، ۱(۲): ۳۳-۶۰.
- ۲۶) نقی‌زاده، رضا؛ الهی، شعبان؛ منطقی، منوچهر؛ قاضی نوری، سیدسپهر (۱۳۹۳). «راترکیب مدل‌های نوآوری منطقه‌ای مروری بر سال‌های ۲۰۱۳-۱۱۹۰»، مدیریت نوآوری، ۳(۴): ۲۵-۵۶.
- ۲۷) یدالهی فارسی، جهانگیر؛ عزیزی زیارت، امید؛ خواستار، حمزه (۱۳۸۸). «بررسی رابطه‌ی بین ساختار و کارآفرینی سازمانی (مطالعه موردی: بانک‌های خصوصی سطح شهر تهران)»، نشریه توسعه کارآفرینی، ۲(۳): ۵-۸۰.

28) Adelaja, S., Peterson, C., Beth lake, M., Popelier, C. & Rustem, B. (2007). Enabling Innovation in Michigan Agriculture; Available Agriculture.

29) Bruin, A. D., Brush, C. G., & Welter, F. (2007). "Advancing a Framework for Coherent Research on Women's Entrepreneurship," Entrepreneurship Theory and Practice, 31(3): 323-339.

۳۰) Brush Candida, A. A., Donna, K., Patricia, G. (2017). "The influence of human capital factors and context on women's entrepreneurship: Which matters more?", Journal of Business Venturing Insights, Volume 8, November, Pp. 105-113.

۳۱) Duane, G. A. (2000). Management and organization, Ohio: South-western.

32) Gosseline, H. L., Grise, J. (1990). "Are women Owner-Managers Challenging Our Definitions of Entrepreneurship? An In- Depth Survey", Journal of Business Ethics, 9(4-5):423 - 433.

33) Lindgreen, A., Palmer, R., Vanhamme, J. (2004). Contemporary marketing practice: theortions and practical implications, marketing intelligence and planning. (22)6: 673-692.

34) Mirchandani, K. (1999). "Feminist Insight on Gendered Work: New Directions in Research on Women and Entrepreneurship", Gender, work and organization, 6(4): 224-235(12).

35) Naser, K., Mohammed, W. R. & Nuseibeh, R. (2009). "Factors that affect women entrepreneurs: evidence from an emerging economy", www.Emeraldingsight.com

طراحی الگوی بومی مدیریت توسعه کارآفرینی.../زریه، عدالتیان شهر یاری و مختاری بایع کلابی

- ۳۶) Nair, S. R. (2019). “The link between women entrepreneurship, innovation and stakeholder engagement: A review”, Journal of Business Research, In press, corrected proof, Available online 2 July. DOI: 10.1016/j.jbusres.2019.06.038.
- 37) Özsungur, F. (2019). “A research on women's entrepreneurship motivation: Sample of Adana Province”, Women's Studies International Forum, 74, May–June, 114-126.
- 38) Sandelowski, M. & Barroso, J. (2007). Handbook for Synthesizing Qualitative Research. New York: Springer.
- 39) Sánchez, J.C. (2011). “University training for entrepreneurial competencies: Its impact on intention of venture creation”. International Entrepreneurship and Management Journal, 7(3): 239-254.
- 40) Winn, J. (2004). “Entrepreneurship: not an easy path to top management for women”, Women in Management Review, Emerald Group Publishing Limited, pp. 143-153.

یادداشت‌ها :

---

¹ Adelaja